

TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET VUODEN 2024 TALOUSARVIOTA VARTEN

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 11.12.2023 hyväksynyt talousarvion vuodelle 2024 ja taloussuunnitelma vuosille 2025 -2026. Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Kunnanhallitus velvoittaa lautakunnat sekä talousarvion täytäntöönpanosta vastuussa olevat viran- ja toimenhaltijat noudattamaan hyväksyttyä talousarviota ja sen sitovuusmääräyksiä sekä näitä täytäntöönpano-ohjeita.

1 Talousarvion rakenne

Talousarvion käyttötalousosassa valtuusto asettaa toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot toimielimelle tehtävän tai tehtävien hoitamiseen. Talousarvion määrärahat ja tuloarviot sisältävät myös ne sisäiset erät, joihin toimielin tai muu toiminnasta vastaava yksikkö voi vaikuttaa.

Investointiosassa käsitellään aktivoitavat hankintamenot. Hallintosäännössä ja muissa säännöissä (hankintasääntö) annetaan ohjeita hankintarajoista ja hankintojen suorittamisesta. Hankinnat tulee arvoltaan vähäisiä hankintoja lukuun ottamatta kilpailuttaa Clouディアjärjestelmässä. Kunnanhallitus edellyttää, että kaikista yli 1000 euron hankinnoista pyydetään vähintään kolmelta mahdolliselta tarjoajalta hinta-arvio / tarjous ennen hankinnan toteuttamista kirjallisesti. Käytettäessä suorahankintaa, syy on perusteltava hankintapäätöksessä.

2 Talousarvion sitovuus

Kunnanvaltuusto on talousarviossa myöntänyt määrärahat sitovuustasolle ja määrännyt niiden toiminnalliset tavoitteet. Käyttötalouden määrärahojen sitovuustaso on toimintamäärärahan ja tulotavoitteen erotus, eli toimintakate. Käyttötalousosassa määrärahat osoitetaan toimialoille siten, että netto on sitova. Toiminnalliset tavoitteet sitovat samalla tavoin kuin määräraha. Valtuuston myöntämät määrärahat ovat sitovia, joten mahdollisista muutoksista päättää valtuusto. Toimielimet ja niiden viranhaltijat voivat tehdä näiden määrärahojen sisällä muutoksia.

Sitovuus tarkoittaa veloitetta sopeuttaa toiminta sitovan määrärahan ja tavoitteen mukaisesti. Mikäli tämä on jostain syystä mahdotonta, asia tulee saattaa valtuuston käsiteltäväksi niin ajoissa, että valtuustolla on mahdollisuus tehdä asiasta talousarviovuoden aikana todellinen päätös aina kun - määräraha uhkaa ylittyä - tuloarvio uhkaa jäädä toteutumatta - toiminnallinen tavoite uhkaa jäädä saavuttamatta. Toimielimien ja tulosalueiden on suunniteltava toimintansa siten, että määrärahat riittävät. Määrärahaa ei ole lupa käyttää loppuun, ellei todellinen tarve niin vaadi.

Investointiosan määrärahat osoitetaan toimielimille hankeryhmittäin ja hankkeittain siten, että netto on sitova.

3 Henkilöstön täyttölupamenettely ja rekrytointi

Täyttölupamenettelyssä noudatetaan kunnan hallintosääntöä. Avoimeksi tulevia vakinaisia virkoja/toimia ei saa täyttää ilman kunnanhallituksen täyttölupaa. Kunnanhallituksen täyttölupa tarvitaan myös toistaiseksi voimassa olevien sekä 12 kk ja sen yli olevien määräaikaisten toimien täyttämiseen. Ennen vakituisen viran tai toimen täyttämistä, toimialalla on selvitettävä mahdollisuus tehtävien uudelleenjärjestelyyn. Sijaisten ottamista tulee välttää, ellei siihen ole pakottavaa tarvetta. Täyttölupaa haettaessa, talousarviossa tulee olla varattuna rahat.

5 Käyttösuunnitelmat

Käyttösuunnitelma on toimielimen toimeenpanema asiakirja tai päätös, jolla talousarvioon sisältyvät toimialan vastuulla olevat määrärahat ja tuloarviot jaetaan palvelualueille ja edelleen kustannuspaikoille. Käyttösuunnitelmassa voidaan tarkentaa toiminnallisten tavoitteiden seuranta. Toimialajohtajat vastaavat, että euromääräiset käyttösuunnitelmat on tallennettu Pro Economicaan talousarvion mukaisesti ja käyttösuunnitelmat hyväksytään hallintosäännön 125§:n mukaisesti helmikuun loppuun mennessä. Toimialojen tulee seurata käyttösuunnitelmien toteutumista. Määrärahaa ei ole lupa käyttää loppuun, ellei todellinen perusteltu tarve niin edellytä.

Mikäli talousarvion määrärahat uhkaavat ylittyä, asia tulee viedä valtuustolle hyväksyttäväksi. Ensisijainen tavoite toimialan määrärahojen osalta on se, että mahdolliset sopeutukset tehdään toimialan sisällä (valtuuston nähden sitova taso on toimiala).

Talousarviotulojen kertymistä on seurattava ja esim. avustukset haettava ja raportoitava aikataulujen mukaisesti.

4 Talousarvion seuranta

Talousarvion toteutumista raportoidaan neljännesvuosittain hallitukselle ja valtuustolle. Neljännesvuosittainen osavuosikatsaus sisältää yleisen kuntakehityksen tietoja ja talouden toteutuman toimaloittain sekä koko kunnan tasolla. Osavuosikatsaus tehdään maaliskuun, kesäkuun ja syyskuun lopun tilanteista.

Toimialojen tulee varmistaa, että palvelualueille asetetuille toiminnallisille tavoitteille on systemaattinen seuranta tehdyistä toimenpiteistä. Toiminnallisten tavoitteiden yksityiskohtaisesta toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä. Toiminnallisten tavoitteiden merkittävistä poikkeamisista raportoidaan tarvittaessa myös talousarviovuoden aikana.

Lisäksi lautakuntien tulee seurata tavoitteidensa toteutumista muuna aikana tarpeen mukaisesti sekä laatia siitä kirjalliset raportit ja käsitellä ne lautakunnassa mahdollisia toimenpiteitä varten.

Raportoinnin lisäksi tilivelvollisten on jatkuvasti seurattava toimintaa ja taloutta sekä tarvittaessa reagoitava poikkeamiin ja epäkohtiin.